

37. Országos Tudományos Diákköri Konferencia

Állam- és Jogtudományi Szekció

Budapest, 2025. március 24–26.

Rendező intézmény:

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Állam- és Jog-
tudományi Szekció

**Az orvvadászattal kapcsolatos aktuális elméleti és gyakorlati
problémák a magyar büntetőjogban**

Kézirat lezárásának dátuma:

2024/12/10

A pályamunka szerzőjeként kijelentem, hogy dolgozatomhoz nem vettem igénybe mesterséges intelligenciát.

TARTALOMJEGYZÉK

I.	FEJEZET: Bevezetés.....	5
I.1	A témaválasztás indoka.....	5
I.2	A kutatás célja.....	5
I.3	A kutatásban alkalmazott módszerek.....	6
I.4	A vadászat fogalma.....	6
II.	FEJEZET: A vadászatról.....	7
II.1	A vadászat célja és fontossága.....	7
II.2	A vadászat betiltása és következményei	8
II.3	A természet és környezet elleni bűncselekmények és az orvvadászat.....	8
III.	FEJEZET: Az orvvadászat története és a kodifikáció folyamata.....	9
III.1	Kultúrtörténeti emlékek és az orvvadászat	9
III.2	A vadászat kialakulása.....	10
III.3	A vadászati jog szabályozásának történeti előzményei	10
III.4	A kodifikáció folyamata	13
IV.	FEJEZET: Az orvvadászat jogi szabályozása.....	13
IV.1	A jelenlegi szabályozás	13
IV.2	Az orvvadászat, mint keretdispozíció	14
IV.3	A jogosulatlan vadászat társadalomra veszélyessége	14
V.	FEJEZET: Büntetőjogi szabályozás.....	17
V.1	Büntetőjogi szabályozás.....	17
V.2	Bűncselekményi egység és a bűncselekmények találkozása	20
V.3	A vad, mint állami tulajdon	21
VI.	FEJEZET: Tiltott vadászati eszközök szabályozásának átalakulása.....	23
VI.1	Haditechnikai termékek és a vadászat	24
VI.2	Orvvadászat éjjellátóval vagy hőkamerával	25
VI.3	Tiltott vadászati eszközök	26
VI.4	Büntethetőséget kizáró ok	27
VI.5	Monokuláris – binokuláris távcsövek és az in dubio pro reo	28
VII.	FEJEZET: Elméleti és gyakorlati problémák az orvvadászat területén.....	29
VII.1	Az orvvadászat létjogosultsága egy évtized távlatából	29
VII.2	Büntetőjogi szabályozás visszaható hatályú alkalmazása	32

VII.3	Gyakorlati problémák	32
VII.4	A jogbiztonság követelményének sértése	33
VIII.	FEJEZET: Összegzés	34
VIII.1	A kutatás áttekintése	34
VIII.2	A kutatás hipotéziseire adott válaszok.....	35
IX.	IRODALOMJEGYZÉK.....	37

I. FEJEZET: BEVEZETÉS

I.1 A témaválasztás indoka

A motivációm és a téma iránti érdeklődésem a vadászathoz való személyes kötődésem miatt alakult ki. Négy generáció óta vadászni a családomban, ennek köszönhetően közel kerültem a természethez, az állatokhoz, és nem utolsósorban azok tiszteletéhez. Lehetőségem volt számos olyan emberrel megismerkedni, akik a vadászatot hivatásukként, vagy sportként űzik, és felhívták az orvvadászat problémájára a figyelmemet. A büntetőjog és a vadászat iránti érdeklődésem alapozta meg a tudományos dolgozatom elkészítését.

I.2 A kutatás célja

A tudományos dolgozatom célja, hogy rávilágítson az orvvadászat elméleti és gyakorlati problémáira a magyar büntetőjogi szabályozásban. A kutatásomban kitérek a vadászat történetére, valamint arra a folyamatra, hogy hogyan vált törvényi tényállássá az orvvadászat. Azért tartom fontosnak ezt kiemelni, mert a jogalkotó az orvvadászatot önálló tényállásként immáron egy évtizede, azaz 2013. július 1-től kezdődő hatállyal emelte be a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény¹ (a továbbiakban: Btk.) 245. §-ba. A célom az továbbá, hogy rávilágítsak az orvvadászat létjogosultságára a hazai büntetőjogban 10 év távlatából. Dolgozatomban vizsgálom a jogosulatlan vadászat jelenlegi helyzetét Magyarországon, valamint az olyan felmerülő kérdéseket, amelyeknek hátterében a közelmúltban történő jogszabályváltozások állnak: egyrészt, hogy miként változott a háttérnorma, másrészt pedig, hogy az miként befolyásolja azt, hogy mely elkövetési magatartás fog bűncselekménnyek minősülni és mely nem. A jogszabályváltozások alkotmányos aggályokat is felvetnek, így dolgozatomban olyan kérdésekre is keresem a választ, mint például: sértik-e a jogbiztonság követelményét a háttérnormában megvalósult jogszabályváltozások? Végül, de nem utolsósorban részletezni kívánom a bűncselekmény törvényi tényállásával kapcsolatban felmerülő új, szabályozatlan területeket, valamint a jogi szabályozás egyértelműbbé tétele érdekében van-e szükség további jogszabály módosításra.

¹ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 245. §

I.3 A kutatásban alkalmazott módszerek

A dolgozatom témájának kifejtésében elsősorban a hazai forrásokra támaszkodom, továbbá említeni kívánok tenni több kiváló elméleti és gyakorlati büntetőjogásról, így különösen Elek Balázsról és Makai Lajosról, akiknek javaslata alapján került be az orvvadászat önálló törvényi tényállásként a magyar büntetőjogba.

Külföldi szakcikk elemzése általvetem össze az orvvadászatot a magyar viszonylatokkal, így például Afrikával, ahol a vadászat bevétele a vadvilág fenntartására és megóvására fordítják, és nem utolsó sorban számos család megélhetésének az alapját jelenti, amely alapján szemléletesen be lehet mutatni a vadászat fontosságát, és az orvvadászat következményeit.

A kutatás során támaszkodom továbbá a számos irodalmi forrásra és szakcikkre. A releváns szakirodalom köréből tankönyveket, monográfiákat, hatályos jogforrásokat is felhasználok. A gyakorlati problémák vizsgálásakor jogeseteket tanulmányozok.

I.4 A vadászat fogalma

Bakóczy Csaba a vadászat fogalmát illetően úgy fogalmaz, hogy *„A vadászat a természetes szabadság állapotában élő vadak sportszerű és jogszabályokban meghatározott módon eszközökkel történő vadászias elejtését jelenti. Korántsem alantas ösztönök féktelen pusztításai ölési vágyak kiélése, hanem szigorúan tervszerű keretek között folytatott tevékenység, amely éppen a nemes vadállomány megóvását tovább tenyésztésének elősegítését szolgálja. A vadászat és a vadgazdálkodás nem esztelen felelőtlen lövöldözés, ahogyan azt egyesek gondolják, egyesek pedig gyakorolják is, hanem a természet szeretetével párosuló olyan hasznos tervszerű tevékenység, amely a biológiai egyensúly fenntartását szolgálja, amely kiegészül a vadállomány létszámának, ivararányának és életlehetőségeinek szabályozásával.”*²

² Bakóczy Antal: Vadászszenvedély, vadászati fegyelem. Budapest, Táncsics Könyvkiadó. 1971.8.és 9.o.

II. FEJEZET: A VADÁSZATRÓL

II.1 A vadászat célja és fontossága

Napjainkban a környezet, valamint természetkárosítás jelentős problémákat okoz, ezáltal elkerülhetetlen, hogy a természet összetevőin belül ez a vadakra is kiterjedjen. Ezek megoldásában a vadászoknak jelentős szerepük van, hiszen a vadászható vadfajok állományának megőrzése érdekében, beleavatkozik, lelassítja ezeket a folyamatokat. Ezt oly módon teszi, hogy elejti a gyengébb egyedeket, annak érdekében, hogy az erősebb genetikai állományú vad tudjon tovább szaporodni. Le kell szögezni, hogy a vadász ezen tevékenysége tudatos, és az állomány fennmaradását nem veszélyezteti. Ezen a ponton fonódik össze a vadász és a vad kapcsolata, hiszen ahhoz, hogy vadászni tudjunk, meg kell teremteni a vadnak az ideális körülményeket, melyet gondozott vadászterületekkel lehetséges, ahol megfelelő növénykultúrát és vadvédő sűrűket hoznak létre. Ezen felül meg kell említeni a vad védelméről szóló rendelkezéseket, a tilalmi időket, valamint a vadászati eszközöket, amelyek mind a vad védelmét szolgálják.³

A vadászátról elmondható, hogy ma már nem zsákmányszerző tevékenység, hanem egyre inkább sport, illetve hobbi tevékenységgé vált. Ez természetesen nem változtat azon, hogy a vadászati tevékenység folytatását szabályozni kell, aminek célja az idők folyamán változott. Napjainkban az elsődleges rendeltetése, hogy a természeti örökségünk a környezetünk értékeinek megőrzése megvalósulhasson, amelyet vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászátról szóló 1996. évi LV. törvény indokolása az alábbiak szerint fogalmazza meg: *„fő célnak tekinti a hazai vadon élő vadászható állatfajok és élőhelyük védelmét biológiai sokféleségük, természetes állapotban való fennmaradását, mely csak úgy érhető el, ha a társadalom egésze, illetve az egyén is felismeri ennek jelentőségét. És alkalmazkodik e kívánalmak megvalósulásához a vadászati jog, illetve hasznosítása A vad védelmét hangsúlyozó jogi rendszer keretei között valósítható meg figyelemmel arra, hogy e tevékenység, természeti környezetben való végzésével, a vad populációinak alakulása kedvező irányban befolyásolható.”*⁴

A vadászati jog interdiszciplináris terület: rendszertanilag elsősorban az agrárjoghoz tartozik, viszont a felelősségi kérdéseket tekintve a polgári jog szabályai az irányadók. Ugyan

³ Elek Balázs: Magyar vadászösvényeken Tóth Könyvkereskedés És Kiadó 2010. 22.o.

⁴ 1996. évi LV. törvény indokolása - a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászátról) uj.jogtar.hu

a büntetőjog szerepe másodlagos, hiszen nem a vadászattal kapcsolatos viszonyokat rendezi, hanem a másik jogágak által felállított jogi rendet védi, azonban nem elhanyagolható jelentőségűek az ezzel kapcsolatos kérdések sem. *„A büntetőjog alkalmazására a vadászattal kapcsolatban csak utolsó érvként „ultima ratioként” kerülhet sor olyan súlyos jogsértések esetében, amelyek más jogi eszközökkel nem orvosolhatók.”*⁵

II.2 A vadászat betiltása és következményei

Álláspontom szerint helytelen azt állítani, hogy a trófeavadászat veszélyes a vadvilágra, hiszen az igazi problémát a jogosulatlan vadászat jelenti. A fenntartható vadászat, melynek érdekében nemcsak állami szervezetek, hanem számos vadvédő csoport is működik, tulajdonképpen a vadvédelem legfontosabb eszközét jelenti. Ezt támasztja alá Kenya példája, ahol 1977-ben szüntették meg a vadászatot, aminek az lett az eredménye, hogy az ország állatvilágának 70%-a eltűnt. Ennek hátterében a helyiek az alapvető létfenntartása, valamint családjuk védelme áll, ez az oka annak, hogy elejtik a környezetükben élő állatokat. Tehát a helyi lakosságnak nincs haszna a vadállatok védelmében, és kiirtják őket. Pozitív ellenpéldának mondható Namíbia, Zimbabwe, vagy akár Dél-Afrika esete, ahol a vadászat bevételét a vadvilág fenntartására, megóvására fordítják, és nem utolsó sorban számos család megélhetésének az alapját jelenti. Konklúzióként elmondható tehát, hogy a trófeavadászat hozzájárul az egyedszámok növekedéséhez.⁶

II.3 A természet és környezet elleni bűncselekmények és az orvvadászat

A vadászat már a kezdetektől fogva jelen van az ember életében, hiszen az élelem megszerzéséhez, saját maga fenntartásához elengedhetetlen eszköze volt. Tekintettel arra, hogy dolgozatom témája a környezet és természet elleni bűncselekmények nagy témakörében szerepel, így először is ebből a szempontból szeretném megközelíteni, hogy miért is fontos a vadászat.

⁵ Balogh Ágnes, 2016: Kultúrtörténeti emlékek és az orvvadászat. In: Egy jobb világot hátrahagyni...:Tanulmányok Korinek László professzor tiszteletére. Pécs,Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 174.o.

⁶ Filemon Norbert, 2018: Miért jó a vadnak a vadászat? <https://mandiner.hu/velemeney/2018/07/filemon-norbert-vadaszat>

Felmerülhet az a kérdés, hogy az orvvadászat törvényi tényállása a Btk. mely fejezetébe kerülhetne. A vagyon elleni vagy a környezet és természet elleni bűncselekmények témakörébe? Ugyan a vagyon elleni bűncselekmények körében is szerepelhetne a tényállás tekintettel arra, hogy az orvvadász cselekménye elkövetése során valamilyen vagyoni hátrányt okoz, ami lehet eszmei vagy anyagi kár is, mégis több érv szól amellett, hogy a természet és környezet elleni bűncselekmények körében legyen szabályozva a tényállás figyelemmel arra, hogy a bűncselekmény jogi tárgya a vadállomány védelméhez, valamint annak észszerű hasznosításához fűződő társadalmi érdek, illetve a bűncselekmény elkövetési tárgya a vad, az említett állatok pedig a természet szerves részét képezik, ezért a környezet és természet elleni bűncselekmények fejezetében van létjogosultsága a bűncselekménynek.⁷

III. FEJEZET: AZ ORVVADÁSZAT TÖRTÉNETE ÉS A KODIFIKÁCIÓ FOLYAMATA

III.1 Kultúrtörténeti emlékek és az orvvadászat

Feked határában négy kereszt található az út szélén. Minden keresztnek megvan a története is, hogy mi okból lett állítva. Témámra tekintettel az első és egyben a legrégebbi kereszt történetét mutatom be, mégpedig a Jakabéczy keresztet, amely Feked, Szebény és Geresdlak határ menti utak találkozásánál áll. „*Valamikor régen Feked mellett az erdősmecskei oldalon volt egy nagyerdő, és ide jöttek a szomszéd falvakból is fát termelni a házépítéshez és a tüzeléshez is. Volt egy erdész is, aki a rendre ügyelt, vele kellett megbeszélni, ha valakinek fára volt szüksége. De már akkor is voltak tolvajok, akik engedély nélkül vitték a fát. Az erdész elkapta őket és megmondta nekik, hogy ha ez még egyszer előfordul, komoly büntetésre számíthatnak, a tolvajok nem hittek az erdésznek és újból jöttek Geresdlakról, megrakták a lovas kocsit és ekkor megjelent az erdész és lelőtte őket. Öten voltak. Az erdésznek nem lett semmi baja, de valahogy mégis volt egy kis büntudata, ezért elhatározta, hogy keresztet állíttat arra a helyre, ahol a szomszédos falvakból az út Fekedre vezet. Ezt meg is tette. Ez a hír elterjedt az egész környéken és az emberek féltek. Az erdész azt mondta: „Ha valaki elmegy a kereszt előtt, annak jusson eszébe, hogy másnak a tulajdonához ne nyúljon, mert van egy Isten, aki még nálam is jobban fog büntetni.” Azóta sok idő telt el, a vihar a keresztet nem kímélte meg, ezért*

⁷ Gál István László (szerk.), 2023: Magyar büntetőjog - Különös rész. Budapest, Osiris Kiadó és Szolgáltató Kft. (204-208 o.)

lassan javításra szorult már. 1926-ban egy újabb tragédia történt, szintén az erdőben. Egy orvvadász garázdálkodott a fekedő erdőben. Mindig kileste az erdész és kilőtte a legszebb vadakat. Ez az ember erdősmecskei volt. Az erdész nem tudta elkapni, ezért a csendőröket hívta segítségül, akik jöttek is. Az erdész kiment az erdőbe, a csendőrök kicsit távolabbról követték. Egyszer csak hallják az erdész hangját, ahogyan „Állj”-t kiabál. Az erdész és az orvvadász egymással szemben álltak, kézbe vették a fegyverüket, egymásra céloztak és lőttek. Mind a ketten megsérültek, de az orvvadász még egyszer megpróbált lőni, ezt pedig a csendőrök már nem nézhették tétlenül és lelőtték az orvvadászt, aki belehalt súlyos sérüléseibe. Az erdész sérülése is súlyos volt, őt kórházba vitték, ahol még meg tudták menteni az életét. Miután az erdész meggyógyult, hálából felújította azt a keresztet, amelyet már sok évvel ezelőtt egy erdész állíttatott. Azóta ez a kereszt az erdész nevét viseli, kinek a neve „Jakabéczy” volt.⁸

III.2 A vadászat kialakulása

A vadászat már a kezdetektől fogva jelen van az ember életében, hiszen az élelem megszerzéséhez, saját maga fenntartásához elengedhetetlen eszköze volt. Az őskorban az embernek keményen meg kellett küzdenie a fennmaradásért. *„Ennek a küzdelemnek a legfontosabb része volt a védekezés a vadállatok ellen, amelyeknek könnyen áldozatul eshetett. Idővel azonban megtanulta, hogyan ejthet hatalmába az állatokat. Ezt viszont később nemcsak az önfenntartás ösztöne sugallta, hanem a kifejlődő zsákmányolás hajlam is. Ez a 2 tényező maradt azután fenn évezredekken keresztül és határozta meg a tevékenységet, amelyet ma vadászatnak nevezünk.”⁹*

III.3 A vadászati jog szabályozásának történeti előzményei

Ahhoz, hogy vizsgálni tudjuk az orvvadászatot és következményeit, elengedhetetlen a történeti áttekintés. Kezdetekben a vadászati tevékenység nem volt korlátok közé szorítható. Honfoglalásunk idején mindenki szabadon vadászhatott, aki valamely nemzetségnek, illetőleg törzsnek tagja volt. A vadászat korlátozásai ekkor még ismeretlenek voltak. Korlátozásokra a szabad vadászat viszonyai között nem volt szükség, egyébként is azok gyakorlatilag megvalósíthatatlanok lettek volna, már csak az ellenőrzés lehetetlensége miatt is.

⁸ Krémer Erzsébet: A falu és lakói. In: Balogh Ágnes, 2016: i.m. 172. o.

⁹ Csőre Pál: A magyar vadászat története. Budapest, Mezőgazda Kiadó. 1994.(11.o.)

A vadászat jogi szabályozásának kérdése akkor merült fel, amikor a vadászással kapcsolatban érdek-összeütközések merültek fel. Ennek az időszaknak a földtulajdon kialakulása, és a gazdasági rend szükségszerűen bekövetkező átalakulása, majd a vadászat korlátozása volt a jellemzője. Ezek javarészt területi korlátozásokat jelentettek, amelyek vagy a vadászásra jogosítottak személyi körét szűkítették, vagy pedig a vadászás lehetőségének idejét igyekeztek meghatározni. Végül a fejlődés oda vezetett, hogy a korlátozások mind a területre, mind a személyekre, mind pedig az időre kiterjedtek. A korlátozások következményeként, felmerültek a szankcionálás kérdései, valamint problémái. Ez természetesen összefüggésben volt a földtulajdonjog és a vadtulajdon egymáshoz való viszonyának alakulásával.¹⁰

A vadászat a honfoglalás követően alapvető tevékenységnek számított a letelepedett magyarság körében a törzsek minden tagja szabadon vadászhatott, tehát „*mindenkit megillető általános és mindenki által egyenlően gyakorolható valódi közjogosultság volt.*”¹¹ A vadászati jogot germán jogterületen már a legrégebbi időkől kezdve az ingatlan tartozékának tekintették, nálunk ez csak később a földbirtoklás jogi szabályainak kialakulásával összefüggésben vetődött föl először.¹² A középkor törvényei igen szűkszavúan szólnak a vadászatról, valódi korlátozására és nemesi előjoggá válására a XVIII. század elejétől kerül sor.¹³

II. Ulászló 1504. évi V. dekrétumára, mint a magyar vadászati jog „alaptörvényére” több szerző is hivatkozik.¹⁴ A jogforrás XVIII. törvénycikke tiltotta meg először a parasztság számára a vadászatot meghatározott állatfajok tekintetében. Az indoklásból kitűnik, hogy a tiltás oka még korántsem a vadvédelem volt, hanem az, hogy a mindennapos vadászat és madarászat elvonja a jobbágyokat a földesúr számára elvégzendő mezőgazdasági munkától, és még az egyházi ünnepeket sem tartják meg.¹⁵

A vadászati jog gyakorlásának közvetett korlátozási módja volt a II. Ulászló 1514. évi VII. dekrétuma, amely a jobbágyokat és a hajdúkat, a papokat és a tanulókat a fegyvertartástól eltiltotta. Egységes vadászati jogról tehát még a XVI-XVII. században sem beszélhetünk. A téma kutatói körében máig vitatott, hogy a vadászati jog mikor vált a földtulajdon unióhoz kapcsolódó részjogosítvánnyá.¹⁶

¹⁰ Zoltán Ödön, 2005: Az orvvadászatról és szankcionálásának változásairól. Jogtudományi Közlöny 2005/3., 94-98.o.

¹¹ Kolozsváry Bálint, 1928: Vadászati jog. Tanulmány a jogtörténet, magánjogi dogmatika és tételes magánjog köréből, Studium. Budapest, 1928.9.

¹² Csőre Pál, 1994: A magyar vadászat története. Budapest, Mezőgazda Kiadó. 1994.51. o.

¹³ Frey Dóra, 2009: A vadászati jog története Magyarországon, Rubicon 2009.7-8. 28. o.

¹⁴ Elek Balázs, Csőre Pál (lj.13), Kolozsváry Bálint (lj.12), Frey Dóra (lj.14.)

¹⁵ Balogh Ágnes, 2016: *i.m.* 175.o.

¹⁶ Frey Dóra, 2009: *i.m.* 29. o.

Törvény alkotásunk jelentős állomása III. Károly 1729. évi XXII. törvénycikke a vadászat és a madarászat szabályozásáról, amely az I. magyar vadászati törvénynek tekinthető. Jelentősége egyrészt az, hogy a törvényi szabályozását adta a vadászati kíméleti időknek, másrészt pedig a vadászati jog és az ingatlan fölötti tulajdonjog közötti kapcsolat részleges megvalósítása és törvényes alapra helyezése.¹⁷ A vadászat nemesi előjoggá vált, a vadászati jog rendjét a törvény szövege - amely tulajdonképpen a már kialakult gyakorlatot szentesíti- egyértelműen kifejezésre juttatja¹⁸ Ebben a törvénycikkben megerősítették Ulászló V. dekrétumának XVIII. cikkelyét, kiterjesztve a polgárookra és az összes nem nemesekre is.

A törvényalkotás következő jelentős mérföldköve az 1872. évi VI. törvénycikk, amely egyértelművé tette, hogy a vadászati jog a földtulajdon elválaszthatatlan tartozéka. Külön fejezetben rendelkezett már egyebek között a vadászati kihágásokról és azok büntetéséről is.

Az 1883. évi XX. törvénycikk - a korábbi jogszabály lényeges elemeit meghagyva- átfogóbb szabályozását adja a vadászati tevékenységnek, így az e körben megvalósuló kihágásoknak is.¹⁹ A törvény értelmében kihágást követett el, aki a vadászati törvény rendelkezéseit megszegte, és ezért megfelelő tartalmú elzárásra átváltoztatható pénzbüntetésre volt ítélhető. Kihágásnak minősül például, ha valakinek volt vadászjegye, de felszólításra nem mutatta be, hamis adatokat szolgáltatott, aki saját nevére szóló jegyét használatra másnak átadta, aki hamisított vadászjeggyel vadászott, aki adóköteles fegyverét az adó alól elvonta. A bírság egy forinttól 100 forintig terjedt, ha a büntető törvénykönyvben tiltott cselekményt is megvalósított, akkor bünvádi eljárást indítottak ellene. Súlyosabban rendelték büntetni az orvvadászat alap esetén túlmenően azt a körülményt, ha az orvvadászat éjjel, bekerített helyen tiltott eszközökkel történt, ha az orvvadász álcázva vagy más módon felismerhetetlenné tette magát, nevét eltagadta, álnéven mutatkozott be, illetve ha tetten érőt veszélyesen megfenyegette, ellene fegyvert fogott vagy erőszakot alkalmazott A vadászati jog kérdését ezt követően a megváltozott társadalmi viszonyokra, tekintettel az 1961. évi VII. törvény szabályozta újra átfogóan.²⁰

¹⁷ Kolozsváry Bálint, 1928: *i.m.* 45. o.

¹⁸ Csőre Pál, 1994: A magyar vadászat története. Budapest, Mezőgazda Kiadó. 144. o.

¹⁹ 1883. évi XX. törvénycikk 26-38 § (vadászati kihágások és büntetések)

²⁰ Balogh Ágnes, 2016: *i.m.* 176. o.

III.4 A kodifikáció folyamata

Az első két jogszabály közül, amely az orvvadászattal foglalkozott kettő emelendő ki: az 1872. évi VI. törvény és az 1883. évi XX. törvény. E törvények a vadászati kihágásokat rendelték büntetni majd a 17/1968. (IV. 14.) Korm. rendelet szabálysértésnek minősítette a jogosulatlan vadászatot. Ezt a szabálysértést az követte el, aki vadászjegy nélkül vadászott, illetve nem rendelkezett a vadászat gyakorlásához szükséges megfelelő feltételekkel, valamint aki tiltott helyen vagy időben, illetőleg tiltott vadra, valamint tiltott módon vadászott. A következő jelentős fordulópont a korábbi Btk. volt, amely az állatkínzás keretei között már 2004 óta büntette az orvvadászat egyes elkövetési magatartásait, tehát bűncselekménynek minősült a vadászatról szóló törvény által tiltott vadászati eszközzel vagy tiltott vadászati módon megvalósuló vadászat. A bűncselekményt a hatályos Btk. emelte be először a büntetendő magatartások körébe, így önálló törvényi tényállásként 2013. július 1-től kezdődő hatállyal szerepel a Btk. 245. §-ában. Ez az eredmény több kiváló elméleti és gyakorlati büntetőjogász, különösen Elek Balázs és Makai Lajos javaslatának köszönhető.²¹

IV. FEJEZET: AZ ORVVADÁSZAT JOGI SZABÁLYOZÁSA

IV.1 A jelenlegi szabályozás

A Btk. 245. §-a az orvvadászatot az alábbiak szerint rendeli büntetni:

„Aki a) vadászterületen vadászatra való jogosultság nélkül, illetve idegen vadászterületen vadászaként engedély nélkül vad elejtésére vagy elfogására irányuló tevékenységet végez,
b) külön jogszabályban meghatározott, a vadfaj valamennyi egyedére kiterjedő vadászati tilalmi idő hatálya alá eső vadfaj egyedét ejti vagy fogja el,
c) külön jogszabályban meghatározott tiltott vadászati eszközzel, tiltott vadászati módon vagy kéméleti területen vad, illetve fokozottan védett vagy védett gerinces állat elejtésére vagy elfogására irányuló tevékenységet végez, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”²²

²¹ Gál István László: Gyakorlati problémák és alkotmányos aggályok az orvvadászat tényállással kapcsolatban. Büntetőjogi Szemle 2023/2., 21-25. o.

²² Btk. 245. §

Az engedély nélküli vadászat szabályozásának szükségessége elengedhetetlen, hiszen a vad elejtése nemcsak az államnak okoz kárt, hanem a vadászatra jogosultnak is, emellett társadalomra veszélyessége is megkérdőjelezhetetlen.

IV.2 Az orvvadászat, mint keretdispozíció

Az orvvadászat keretdispozíció, amelyet az 1996. évi LV. törvény (a továbbiakban: Vtv.) valamint annak végrehajtási rendelete a 79/2004. (V.4.) FVM rendelet (a továbbiakban: Vhr.) tölt meg tartalommal, ezek a törvényi tényállás legfontosabb háttérjogszabályai.

Az elkövetési tárgya a bűncselekménynek a vad, amelyet a Vtv. (1) bekezdése határoz meg: Magyarország területén vadon élő állatfajok közül a vadászható állatfajok, így nem elkövetési tárgy a vadon élő, de nem vadászható állatfaj, kivéve a c) pontban meghatározott védett és fokozottan védett állatfajok. A Vhr. 1. § (1) bekezdése vadászható állatfajokat sorol fel, amelyek közé jelenleg hét nagyvad faj, valamint negyvenhárom apróvad faj tartozik. A védett és fokozottan védett állatfajok listáját pedig az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény-és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V.9.) KöM rendelet 2. számú melléklete határozza meg.

IV.3 A jogosulatlan vadászat társadalomra veszélyessége

A jogosulatlan vadászat társadalomra veszélyessége sokrétű, amely első sorban a veszélyes helyzetek létrehozásában rejlik. Például amikor vadászó nyilvánvalóan nem írja be magát a vadászatra jogosult által vezetett vadászati naplóba a vadászat megkezdése előtt, így a területen való kóborlása saját magára, illetve, ha ő maga lövést ad le, a vadászati jogosultsággal vadászóra és bárki más ott-tartózkodóra is veszélyhelyzetet teremt. Ez olyan más bűncselekmények megvalósulásához is vezethet, mint például a foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés (Btk. 165. §), amellyel mások életét, testi épségét, vagyontárgyát veszélyezteti.

A társadalomra veszélyességet tekintve nem hagyhatjuk figyelmen kívül az orvvadászat étel- és biztonság kockázatát, hiszen a jogosulatlanul vadászók ma már éttermi konyhákra is termelnek és gyakran a rendes piaci ár negyedéért adják a hús kilóját, természetesen "feketén", ami közegészségügyi kérdéseket is felvet, hiszen az állatok számos betegséget, kórokozót terjeszthetnek ilyen esetekben pedig értesíteni köteles a vadászatra jogosult a hatósági állatorvost.

Fekete István úgy fogalmazott, hogy „*A Természet millió élet csodálatosan kiegyensúlyozott gyönyörű csatája az életért*”. A vadász, tiszteletben tartja ezen életeket, ideértve a vadat, és betartja a vadászat írott és íratlan szabályait, a vadászati módokat, eszközöket, előírásokat. Itt jelenik meg az orrvadászat társadalomra veszélyességének harmadik indoka a számos közül, hiszen az orrvadászt nem érdekli, hogy tilos a vad kínzása, hisz a köztük széles körben elterjedt "hurkolás" lassú kínhalálra ítéli a megfogott állatot, s ezzel az állatkínzás bűncselekményét is megvalósítja (Btk. 244. §). Emellett fontos megemlíteni, hogy a vad jogosulatlan elejtése gyakran az állat indokolatlan szenvedését okozva történik.

A természet világába, ha a vadász bele is avatkozik, akkor azt tudatosan teszi, és a vadállomány minőségi és mennyiségi szabályozása, valamint fenntartása érdekében teszi. Tehát természetvédelmi szempontból is elengedhetetlen a szabályozás, a vadászati eszközökre, a tilalmi időkre és általában a vad védelmére vonatkozó rendelkezésekben is, melyek betartása hozzájárul a vadon élő, vadászható vadfajok biológiai sokféleségének fenntartásához. Itt is egyértelmű lehet a következtetés, a vadász nem veszi figyelembe, melyek a nem vadászható vadfajok, ahogyan azt sem, hogy melyek a természetvédelmi indíttatású vadászati idejűk, s ezzel veszélyezteti adott vadfaj természetes állományának sokféleségét, fennmaradását. Már az 1999. évi Rajcsányi-féle javaslat indokolása is tartalmazta a tényállás törvénybe iktatásának szükségességét és ez mind a mai napig megállja a helyét. Az orrvadászat már akkor soha nem látott méreteket öltött, mely ellen határozottabb fellépés vált szükségessé.²³

Ennek oka, hogy az orrvadászat a magyar Btk.-ban 2012-ig nem volt szabályozva, mint bűncselekmény, és ezzel felbecsülhetetlen, eszmei és anyagi kárt okoztak az orrvadászok és a vadászok Magyarországon, amely akár több száz millió forintos veszteséget is okozott.

A vadakban az egyik leggazdagabb megyének számító Somogy megyében ebben az időszakban több fővadász is arról számolt be, hogy már akkor évtizedek óta megszokott jelenség volt az orrvadászat, és becslések szerint a kilőhető vadak tíz százalékával károsították meg a vadásztársaságokat. 2012 áprilisában négy szarvastehenet lőttek le az orrvadászok a Nagybereken az M7-es autópálya mellett. A szarvastehenek a következő hónapban ellettek volna, tehát az elejtés tilalmi idő alatt történt. A vadásztársaságot ért eszmei kár mértéke mintegy 700 ezer forintra volt tehető. Ezek alapján felmerült az igény, hogy a kiszabható

²³ Makai Krisztián, 2021: A jogosulatlan vadászat büntetőjogi jogkövetkezményei. Büntetőjogi Szemle, 2021/2., 58-65. o.

büntetést szigorítsák, és szabálysértés helyett bűncselekménynek minősítsék a jogosulatlan vadászatot.²⁴

A nemzetközi színteret áttekintve megfigyelhető, hogy több európai állam, például Németország vagy Ausztria, törvényei önálló bűncselekményként határozták és határozzák meg ma is. Egy akkori felmérés szerint a vadgazdálkodás mintegy 20%-a orvvadászat útján veszett el. Ebből is következtethetünk, hogy az akkori szabályozás, mely szabálysértésként értékelte a jogosulatlan vadászatot, nem rendelkezett kellő visszatartó erővel, hisz a száz-százötvenezer forintos bírságokat - kis túlzással - bárki meg tudta fizetni.

Összességében megállapítható, hogy a jogalkotó felismerte azt, hogy ezen magatartássorozat társadalomra veszélyessége nemcsak és nem legfőképp a vad eltulajdonításában rejlik. Abban a jogellenes cselekményben, amely azzal veszi kezdetét, amikor valaki idegen vadászati jogot sértve, vad elejtésére alkalmas eszközzel megjelenik a vadászterületen, függetlenül attól, hogy eleve hiányoznak a vadászat egyes, személyi feltételei (pl. nem rendelkezik vadászvizsgával sem), vagy ugyan vadászként végzi tevékenységét, de illegálisán, idegen vadászterületen teszi mindezt.²⁵

Vajon a dúvad jogosulatlan elejtése során, is megállapítható-e a társadalomra veszélyesség és amennyiben igen, az milyen mértékű?

Dúvadnak nevezik vadgazdálkodási szempontból azokat a vadfajokat, amelyek a vadgazdálkodás célját szolgáló vadat (hasznos vad) károsítják és pusztítják, ezért a hasznos apróvadász területeken és élőhelyeken konkurenciának számítanak, és gyérítésük szükségessé válik. Ilyen vadállatok Magyarországon többek között a róka, az aranybakó és a ragadozó életmódot is folytató varjúfélék.²⁶ Fentiek alapján felmerül a kérdés, hogy dúvad elejtésével az orvvadász cselekménye milyen mértékben veszélyes a társadalomra. Az nem kérdés, hogy a cselekménye továbbra is bűncselekmény tekintettel arra, hogy kimeríti a törvényi tényállás valamely fordulatát, azonban mivel károkozó vadat ejt el, a cselekményével a védett jogi tárgyat nem olyan mértékben veszélyezteti, hiszen a hasznos vadat károsító egyedet ejti el. Álláspontom szerint az ilyen jellegű cselekmény megítélése a büntetés mértékének megállapításánál mérlegelésre adhat okot.

²⁴https://index.hu/belfold/2012/04/20/lelottek_negy_szarvast_az_m7-es_mellett/?token=9cb0888b1e768cb154425de0813ea591 (letöltés ideje: 2024. 09.21.)

²⁵ Makai Krisztián, 2021: *i.m.* 58-65. o

²⁶ <https://hu.wikipedia.org/wiki/D%C3%BAvad>.

V. FEJEZET: BÜNTETŐJOGI SZABÁLYOZÁS

V.1 Büntetőjogi szabályozás

A jogalkotó a korábbi szabályozástól eltérően az orvvadászatot a korábban már említett állatkínzás tényállásából kiemelte, és különálló bűncselekményként szabályozza. A bűncselekmény jogi tárgya a vadállomány védelméhez, valamint annak észszerű hasznosításához fűződő társadalmi érdek. A tényállási elemek közül elsősorban az elkövetési tárgyat kell meghatározni, ami nem más, mint a vad. A vad fogalmát a Vtv. 1. § (1) bekezdése határozza meg, amely szerint vadnak a vadon élő vadászható állatfajokat kell érteni. Ebből következően nem tekinthető vadnak a vadon élő, de nem vadászható állatfajba tartozó állat, illetve a nem vadon élő, de vadászható állatfajba tartozó állat.²⁷

A belső és külső orvvadász közötti különbségtételt az a) pont tartalmazza: vadászterületen vadászatra való jogosultság nélkül, illetve idegen vadászterületen vadászként engedély nélkül vad elejtésére vagy elfogására irányuló tevékenységet végez. Jól látható tehát a különbség az elkövető két fajtája között: az első a vadászat gyakorlásához szükséges feltételek egyikének sem felel meg, a magatartása emiatt a jogszerű vadászat személyi feltételeinek teljes hiánya miatt tényállásszerű. Ezt az elkövetési magatartást csak „nem vadász” valósíthatja meg, tehát ezt nevezzük tulajdonképpen „külső orvvadászatnak”. Az a) pont második fordulatában meghatározott elkövetési magatartást tanúsító elkövető a vadászat gyakorlásához szükséges valamennyi feltételnek megfelel, azaz vadász. A „belső orvvadász” magatartása pedig azzal válik tényállásszerűvé, hogy nem rendelkezik a számára idegen vadászterületen vadászati jogosultsággal.²⁸

A Btk. 245. § b) pont alapján büntetendő az a magatartás amikor *„külön jogszabályban meghatározott, a vadfaj valamennyi egyedére kiterjedő vadászati tilalmi idő hatálya alá eső vadfaj egyedét ejti vagy fogja el.”* A vadászati tilalmi idő egy adott vadfaj különböző egyedeire eltérő lehet, ugyanakkor a büntetőjogi védelem csak az adott vadfaj valamennyi egyedét érintő tilalmi idő megállapíthatósága esetére vonatkozik. Az adott vadfajnak csak bizonyos egyedeire fennálló tilalmi idő megszegése a Vtv. vadvédelmi bírságra vonatkozó rendelkezései szerint szankcionálható. A vadászati idényt a Vtv. végrehajtásának szabályairól szóló 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet 5. számú melléklete tartalmazza. A Btk. 245. §. c) pontja orvvadászatnak

²⁷ Karsai, K. (2023. IX-). Nagykommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez.

Szerkesztette: Karsai Krisztina. uj.jogtar.hu

²⁸ Gál István László (szerk.), 2013: i.m. (206.)

minősíti azt, ha valaki *külön jogszabályban meghatározott tiltott vadászati eszközzel, tiltott vadászati módon vagy kíméleti területen vad, illetve fokozottan védett vagy védett gerinces állat elejtésére vagy elfogására irányuló tevékenységet végez*. A „vad” és a „fokozottan védett vagy védett gerinces állat” elkövetési tárgyak elkülönítésére azért van szükség, mert ugyan a „fokozottan védett vagy védett gerinces állat” is a természetben él, ezzel egyidejűleg mégsem tekinthetjük teljes egészében a „vad” fogalmába tartozónak, mivel külön jogszabály határozza meg a vadászható állatfajokat, s ezért a két fogalom nem teljesen fedi egymást. A bűncselekmény csak szándékosan követhető el. Az elkövető tudatának ki kell terjednie arra, hogy nincs jogosultsága az adott területen, az adott időszakban, az általa alkalmazott eszközzel, illetve módon az adott vadfaj egyedének az elejtésére vagy elfogására vonatkozó tevékenységet végezni. A szándék lehet egyenes vagy eshetőleges is.²⁹

Az elkövetési magatartások elemzésekor fontos elkülöníteni, hogy mikor válik befejezetté a bűncselekmény. Az a) és c) pontban meghatározott cselekmény magatartási tényállás, hiszen a „tevékenységet végez” fordulatot tartalmazza. Ezzel szemben a b) pont esetében nem elég, ha az orvvadász „tevékenységet végez”, hanem, a befejezettséghez a vad elejtésére vagy elfogására is szükség van, tehát a bűncselekmény b) pontja eredménytényállás.³⁰ Itt érdemes szót ejteni az előkészület, illetve a kísérlet elhatárolásáról a bűncselekmény kapcsán. Például előkészületi cselekménynek minősülhet, ha a vadász felteszi az előtétet a vadászterületen, hogy „beélesítse a távcsövet” még a lövés előtt ezzel kimeríti az a) pontot: „*vad elejtésére vagy elfogására irányuló tevékenységet végez*”, amellyel a jogalkotó az előkészületi cselekményt is büntetni kívánja. Kísérletnek pedig az minősül például, ha a vad kijön az erdőből, célzásra emeli a fegyvert, de lövést nem tud leadni.

Az elkövetés helye a vadászterület, amelyet a Vtv. határoz meg, miszerint vadászterületnek minősül az a földterület valamint vízfelület, amelynek kiterjedése a háromezer hektárt eléri, és szemközti határvonalainak távolsága legalább háromezer méter, továbbá ahol a vad a szükséges táplálékot megtalálja, a természetes szaporodási feltételei, valamint a természetes mozgásigénye, búvóhelye, nyugalma adott. Nem minősül vadászterületnek, és a vadászterület kiterjedésének megállapításánál figyelmen kívül kell hagyni az azon található település közigazgatási belterületét, valamint lakóingatlanul szolgáló bekerített külterületi

²⁹ Karsai, K. (2023. IX-). Nagykomentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez. Szerkesztette: Karsai Krisztina. uj.jogtar.hu

³⁰ Prof. Dr. Gál, I. L. (2023/2. szám). Gyakorlati problémák és alkotmányos aggályok az orvvadászat tényállással kapcsolatban. *Büntetőjogi Szemle*, 21-25.

ingatlan, tanya, valamint major, temető, nem mező-, erdő- vagy vadgazdálkodási célból bekerített hely, repülőtér, közút, továbbá vasút területét.³¹

A Btk. 245. § a) és c) pontja esetében a befejezettséghez nem szükséges a vad elejtése, elfogása, elegendő az erre irányuló tevékenység kifejtése. A Btk. 245. § b) pontja esetében a bűncselekmény az eredmény bekövetkezésével, azaz a vad elejtésével, illetve elfogásával válik befejezetté, az arra irányuló tevékenység megkezdésével ezen fordulatnak lehetséges kísérlete.

A bűncselekmény elkövetője tettesként (és társtettesként) a Btk. 245. § a) pont második fordulata esetén az adott vadászterületen idegen vadász, míg a többi esetben bárki lehet. Vadász az a személy lehet (Vtv. 59. §), aki rendelkezik vadászjeggyel vagy vadászati engedéllyel; vadászlőfegyver-tartási engedéllyel; a ragadozó madárral vadászó vadász esetén a természetvédelmi hatóság által ragadozó madár tartására kiadott engedéllyel. Részesség az általános szabályok szerint kapcsolódhat a bűncselekményhez.

A bűncselekmény tettese lényegében bárki lehet. Az 1. elkövetési fordulat 1. esetének tettese úgynevezett speciális alany, mert ezen bűncselekményt csak vadász követheti el. A vadásszá válás feltételeit a vadászati törvény tartalmazza, így a vadásznak rendelkeznie kell vadászjeggyel vagy vadászati engedéllyel valamint lőfegyvertartási engedéllyel. Külön szabály vonatkozik a ragadozó madárral történő vadászatra. Az önálló tettesen belül beszélhetünk közvetlen és közvetett tettesről. A közvetlen tettes saját maga követi el a bűncselekményt. Tettes például az, aki márciusban elejt lőfegyverével egy őzsutát vagy őzbakot. A közvetett tettes egy másik személyt használ fel a bűncselekmény elkövetésére. A felhasznált személy lehet egy gyermekkorú, vagy beszámítási képességgel nem rendelkező személy is. Így minősül az, ha például a rapsic gyermekével tettet a ki a hurkot a vadváltóra. Közvetett tettes az is, aki más személy tévedésének kihasználásával követi el a bűncselekményt. Erre példa lehet a vendégvadász kísérője, ha a vendége megtévesztésének hatására abban a tévedésben van, hogy az adott terület még a meghívó vadásztársasághoz tartozik és úgy tudja, hogy jogszerűen ejti el az előre megbeszélt nagyvadat. Társtetteségben követik el az elkövetők a bűncselekményt, hogyha az egyik személy kihelyezi a hurkot, a másik személy pedig érte megy és az abban elpusztult szarvasbikát elviszi. Fizikai bűnsegéd a tettesi alapcselekmény külső feltételeinek megteremtésében működik közre. Eszközt készít vagy ad a tettesnek a bűncselekmény elkövetéséhez, a tettest a gépkocsiján a bűncselekmény helyszínére szállítja, a helyszínen

³¹ Karsai, K. (2023. IX-). Nagykomentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez. Szerkesztette: Karsai Krisztina. uj.jogtar.hu

figyel, hogy ne zavarják meg a tettest a bűncselekmény elkövetésében, és jelt ad neki, ha valaki közeledik, vagy a sértettet elcsalja a tervezett lopás helyszínéről.³²

V.2 Bűncselekményi egység és a bűncselekmények találkozása

A bűncselekmény rendbelisége az elkövetési magatartások számához igazodik. Természetes egység ugyanazon elkövetés során több vad elejtése vagy elfogása, illetve többféle tilalmazott eszköz vagy módszer alkalmazása. A kutatás során vizsgálok, hogy az orvvadászatot leggyakrabban milyen más bűncselekménnyel összefüggésben követik el a gyakorlati tapasztalatok alapján. Az orvvadászat bűncselekményének elkövetésére leggyakrabban azért kerül sor, hogy a tényállásban megfogalmazott elkövetési magatartások valamelyikének megvalósításával, vagy akár egyszerre több tényállási elem kimerítésével az elkövető az ilyen módon elejtett vadat jogtalanul eltulajdonítsa. Halmazati kérdések tekintetében számos bűncselekmény felmerülhet, a gyakorlatban talán leggyakrabban előforduló a *lopás*, hiszen ez a bűncselekmény már-már „szükségszerű velejárója”.³³ A jogosulatlan vadászat szabálysértését követi el, aki idegen vadászterületen jogosulatlanul, vad elejtésére használható és arra alkalmas állapotban lévő eszközzel tartózkodik (Szabs. tv. 178. §). Ugyancsak szabálysértést követ el, aki számszerűt, szigonypuskát a jogszabályban meghatározott rendelkezésektől eltérően vagy jogszabályi tiltás ellenére használ [Szabs. tv. 203. § (1) bekezdés], illetve aki a katasztrófák elleni védekezéssel összefüggésben elrendelt általános vadászati, halászati, legeltetési tilalmat megszegi [Szabs. tv. 215. § (1) bekezdés].³⁴

A lopás és az orvvadászat vizsgálata során megállapítható, hogy míg a lopás befejezett bűncselekmény, addig utóbbi előkészületi jellegű cselekmény. Az orvvadászat és a lopás halmazatban történő megállapítása akkor lehetséges, ha az elejtett, elfogott vadra az elkövető a lopás tényállásában meghatározott elvételt is megvalósítja. Abban az esetben, ha a jogtalanul eltulajdonított vad értéke nem haladja meg a szabálysértési értékhatárt, az orvvadászat mellett a tulajdon elleni szabálysértés valósul meg.³⁵ Egy olyan jogesetet hoztam példának, amely során a Pécsi Ítéltábla jogerősen felfüggesztett szabadságvesztésre ítélte a 2016-ban és 2017-ben jogosulatlanul vadászó vádlottakat. A jogerősen megállapított tényállás szerint a II.r. vádlott

³² Elek Balázs, 2015: Vadászok, halászok a büntetőjog hálójában. Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. (229-251)

³³ Makai, K. (2021/2.szám). A jogosulatlan vadászat büntetőjogi következményei. *Büntetőjogi Szemle*, 58-65.

³⁴ Karsai, K. (2023. IX-). Nagykomentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez.

Szerkesztette: Karsai Krisztina. uj.jogtar.hu

³⁵ Elek, B. (2015). *Vadászok, halászok a büntetőjog hálójában*. Budapest: HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft.(128-140 o.)

vadász, több baranyai vadásztársaság tagja. 2016 szeptemberében olyan vadásztársaság területén vadászott, melynek nem volt tagja. Kilőtt egy kapitális gímszarvas bikát, melynek vadgazdálkodási értéke 3.750.000 Ft volt. A szarvas trófeáját és húsát is ellopta.”³⁶ Egyrésről az elkövető kimeríti a bűncselekmény a) pont második fordulatában meghatározott elkövetési magatartást, a vadászat gyakorlásához szükséges valamennyi feltételnek megfelel, azaz vadász, viszont magatartása azzal válik tényállásszerűvé, hogy nem rendelkezik a számára idegen vadászterületen vadászati jogosultsággal, tehát II.r. vádlott úgynevezett „belső orvvadász”. Másrésről nagyon jól érzékelhető az eset alapján a nagyvadaknak nemcsak az eszmei de húsértéke is, és hogy egy-egy ilyen eset hatalmas károkat tud okozni.

Elhatárolási kérdés lehet az orvvadászat és a természetkárosítás. Ezen bűncselekmények megállapításánál azt kell vizsgálni, hogy az állat elejtésére vagy elfogására sor került-e. Amennyiben az elkövető az orvvadászat tényállásának a) vagy c) pontjában meghatározott fordulatok valamelyikével valósítja meg a bűncselekményt, akkor kizárólag a 245. § alapján kell felelősségre vonni akkor is, ha mindezen jogellenes magatartást a természetkárosítás bűncselekményében meghatározott állat elejtése vagy elfogása végett tanúsítja feltéve, hogy a vadászata sikertelen. Amennyiben viszont az állat elejtésére vagy elfogására is sor került, a természetkárosítás megállapítása lehet indokolt, tehát a halmazat megállapítása itt kizárt. Mindig a természetkárosítás bűncselekményét kell megállapítani akkor, ha az orvvadász a tényállás b) pontjának fordulatát valósítja meg és nem pusztán a vadfaj valamennyi egyedére kiterjedő vadászati tilalmi idő hatálya alá eső vadfaj egyedét ejti el, vagy fogja el ténylegesen, hanem ezen vad a természetkárosítás törvényi tényállásába is foglalt védett, vagy fokozottan védett állat. További halmazat megállapítására kerülhet sor, ha az elkövető engedély nélkül tartott lőfegyverrel vagy lőszerezrel követi el a cselekményt. Tulajdonképpen ez a már említett klasszikus orvvadászat szükségszerű velejárója, hisz aki nem rendelkezik vadászjeggyel, illetve vadászati engedéllyel, az vadászati célú lőfegyverrel sem rendelkezhet.³⁷

V.3 A vad, mint állami tulajdon

Hazánkban a vad állami tulajdonban van, felmerül a kérdés, hogy miért is jó ez a szabályozás? Ha a kezdetektől közelítjük meg a kérdést, a rómaiakig kell visszanyúlnunk, hiszen a tulajdonjog kapcsán szabályozták ezt a kérdéskört. A természetes szabadságban élő

³⁶ Sajtóosztály, P. Í. (2020.. 10. 20.). *Magyarország Bírószágai*. Forrás: Jogerős ítélet orvvadászat ügyében: birosag.hu

³⁷ Makai Krisztián, 2021: *i.m.* 58-65.

vadállatok (*animalia quae terra mari caelo capiuntur*; Gai. D.41.1.1.1) gazdátlan dolgok voltak, tehát ezek bárki által bárhol elejthetők, illetve elfoghatóak voltak. A római jog külön nem ismerte a vadászati, illetve a halászati jogot.³⁸ A jelenlegi szabályozás szerint viszont: „*A vadak, továbbá a folyóvizekben és a természetes tavakban élő halak, valamint más hasznos víziállatok az állam tulajdonában vannak.*” [Ptk. 5:53. §(1)]³⁹

A vadgazdálkodásnak köszönhetően Magyarország kiváló nagyvadállománnyal rendelkezik, amely a több évszázados vadászati kultúránkra vezethető vissza. Ez a vadállomány olyan érték, amelynek hatékony megőrzése álláspontom szerint központilag lehetséges, hiszen az államnak közvetlen hatása van a vadgazdálkodásra. Ezt a jogosultságot olykor továbbadja gazdálkodó szervezeteknek, például erdészeteknek, vadásztársaságoknak, vagy akár nemzeti parkoknak, ha pedig ezen társaságok működése nem felel meg a törvényi előírásoknak, akkor felfüggesztheti azokat. Ennek köszönhetően közvetlen hatást tud gyakorolni a vaddal való gazdálkodásra. Ezek alapján elmondható, hogy célszerű, ha a vad az állam tulajdonában van. Hasonlóképpen rendelkezik a Vtv. 9 §-ának (1) bekezdése is. A vadon fennálló állami tulajdon, alapvető biztosítéka annak, hogy a vadtulajdon az egész társadalom javát szolgálja. A vadtulajdonjog az államot általában attól függetlenül illeti meg, hogy kinek a tulajdonában áll az a földterület, amelyen a vad él. A tulajdonjog tartalmába tartozó jogosítvány a rendelkezési jog is. Az állami vadtulajdonnal kapcsolatban merül fel az a kérdés, hogy más szerezheth-e a vadon tulajdonjogot, és ha igen, akkor ez milyen módon történhet meg. „*A vadászterületen elejtett, elfogott vagy elhullott vad annak a vadászatra jogosultnak a tulajdonába kerül, akinek a vadászterületén az elejtés, elfogás vagy elhullás történt, feltéve, hogy a vadászati jogosultsága erre a vadra kiterjedt. Ilyen jogosultság hiányában a vadon az a más vadászterületen vadászatra jogosult szerez tulajdonjogot, akinek területéről a vad kiváltott, ha az elejtett, elfogott vagy elhullott vadra jogosult volt vadászni.*” [Ptk. 5:53.§ (2)bek.]⁴⁰

A bűncselekmény elkövetési magatartásai külön tényállási pontokban és több irányban kerültek meghatározásra. A Btk. 245. § a) pontja alapján *vadászterületen vadászatra való jogosultság nélkül, illetve idegen vadászterületen vadásztként engedély nélkül vad elejtésére vagy elfogására irányuló tevékenységet végez*. Tehát a jogalkotó büntetni rendeli azt, amikor még a vad elejtésére nem kerül sor, de erre irányul a magatartása.

³⁸ Benedek, F., & Pókecz Kovács, A. (2021). *Római magánjog*. Budapest: Ludovika Egyetemi Kiadó.

³⁹ Kluwer, W. (dátum nélkül.). <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1300005.TV>.

⁴⁰ Ödön, Z. (1997). *A vadgazdálkodás és a vadászat jogi rendje*. Budapest: Közigazgatási és Jogi Könyvkiadó.

VI. FEJEZET: TILTOTT VADÁSZATI ESZKÖZÖK SZABÁLYOZÁSÁNAK ÁTALAKULÁSA

Bevezetésképpen rövid összefoglalásban mutatom be a vadászati eszközökre vonatkozó jelenlegi szabályozást. Magyarországon jelenleg bárkinek a birtokában lehet engedély nélkül bármilyen katonai éjjellátó vagy hőkamera eszköz, legyen az kereső, vagy akár a legmodernebb katonai éjjellátó fegyvertáveső. Használatukat a vadászat során a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény, illetve az e törvény végrehajtásának szabályairól szóló rendelet szabja meg.

A vaddisznó, a róka, a nyestkutya és a mosómedve, valamint külön hatósági engedéllyel a borz és az aransakál éjszakai vadászathoz lámpa is használható. Ezen fajok esetében általánosan használhatók az éjszakai lövésre alkalmas célzóeszközök. Fontos megjegyezni, hogy a használatukhoz vadászati hatóság engedélye szükséges, amelyet akkor adnak ki, ha az állomány hatékony szabályozása vagy állategészségügyi indok teszi szükségessé. A róka és az aransakál állomány szabályozásához elektronikus akusztikai eszköz is használható.

Az alaposabb áttekintés érdekében be szeretném mutatni, milyen folyamaton ment keresztül ezeknek az eszközöknek a szabályozása. A 2000-es években az éjjellátó eszközök, napjainkban pedig a hőkamerák kezdenek rohamosan elterjedni a piacon, így a vadásztársadalomban évtizedek óta megosztó téma, hogy etikus-e az ilyen eszközök használata vadászat során. A vélemények két részre oszlanak: van, aki érvel mellette, hiszen ők úgy tartják, hogy kíméletesebb a vadnak, mint meglámpázni, és azonnal rálőni. A legfontosabb érv talán az, hogy biztonságosabb, hiszen nemcsak a bírálóban kap pontosabb képet a vadász, hanem a meg tud győződni arról, hogy mire fog leadni lövést. Emellett a vadkárelhárításban is hatékonyan lehet alkalmazni ezeket az eszközöket. Az ellenük szóló érvek között szerepel többek között, hogy etikátlannak tartják, hiszen nem ad esélyt a vadnak.⁴¹

2023 őszén hatályba lépett jogszabályváltozások alapjaiban megváltoztatják az elektronikus képnagyítóból vagy kialakítóból álló, illetőleg az éjszakai lövésre alkalmas célzóeszközök használatát. Fontos áttekinteni ezen eszközök szabályozásának előzményeit és jelenlegi helyzetét, hiszen így kérdés, hogy mi minősül a továbbiakban is bűncselekménynek,

⁴¹ Gál István László, 2020: Orvvadászat [Btk. 245. § c) pont] csillagfényben? Az éjjellátó és a hőkamera legális és illegális használata a vadászat során. Büntetőjogi szemle 2020/2., 28-30. o.

illetőleg azon eseteket, amelyek a hatályos szabályozás alapján már nem minősülnek bűncselekménynek.

VI.1 Haditechnikai termékek és a vadászat

A hatályos 156/2017. (VI. 16.) Korm. rendelet 1. számú melléklete tartalmazza az engedélyköteles haditechnikai eszközök és szolgáltatások jegyzékét. Ezen belül az ML1, az ML5 és az ML15 fejezet határozza meg, hogy mely éjjellátó eszközök, hőkamerák, céltávcsövek tekinthetők haditechnikai eszköznek. Ezek gyakorlatilag a kifejezetten katonai felhasználásra tervezett képalkotó, képerősítő berendezések és céltávcsövek. Az ML15. fejezet ugyan nem vonatkozik az „első generációs képerősítő csövekre”, vagy a kifejezetten az „első generációs képerősítő csövek” alkalmazásával tervezett berendezésekre, de témánk szempontjából ez nem is lényeges. Ilyen haditechnikai eszközök engedély nélküli birtoklása ugyanis nem valósítja meg a Haditechnikai termékkel vagy szolgáltatással visszaélést (Btk. 329. §), Magyarországon jelenleg bárkinek a birtokában lehet engedély nélkül bármilyen katonai éjjellátó vagy hőkamera eszköz, legyen az úgynevezett kereső, vagy akár a legmodernebb katonai éjjellátó fegyvertávcső. Ennek oka egyszerű, a tényállás alapesetben a következő magatartásokat rendeli büntetni:

„Aki

- a) engedély nélkül vagy az engedély kereteit túllépve haditechnikai terméket gyárt, forgalomba hoz, vagy haditechnikai szolgáltatást nyújt,*
- b) haditechnikai terméket az engedélytől eltérően használ fel,*
- c) tiltott haditechnikai terméket előállít, megszerez, felhasznál, tart, átad, forgalomba hoz, az ország területére behoz, onnan kivisz, vagy azon átszállít, büntett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”⁴²*

Tehát a birtoklás csak a tiltott haditechnikai termékre vonatkozik, nem bármilyen haditechnikai termékre. Tiltott haditechnikai termékek azok az eszközök, amelyek még a Magyar Honvédség és a rendvédelmi szervek birtokában sem lehetnek jogszerűen, ilyenek például az akasztófák és egyéb kivégzőeszközök. A forgalomba hozatal viszont valamennyi haditechnikai termékre vonatkozik, mint ahogy a szolgáltatásnyújtás is. Ebből levezethetően tartani, birtokolni ugyan lehet engedély nélkül bármilyen elektronikus optikai eszközt akkor is, ha az haditechnikai eszköznek minősül, de külön engedély nélkül forgalmazni (például

⁴² Btk. 329. §

vadászboltban árulni) vagy akár javítani engedély nélkül két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Összefoglalásképpen megállapítható, hogy hazánkban jelenleg bármilyen kereső vagy céltávcső birtokolható sportvadászok vagy fegyvertartási engedéllyel nem rendelkező magánszemélyek esetében is, jelentősége csak a kereskedelem és a szerviz esetében van annak, hogy az illető rendelkezik-e engedéllyel.⁴³

VI.2 Orvvadászat éjjellátóval vagy hőkamerával

A korábban már említett Btk. 245. §-a határozza meg az orvvadászat három alakzatát. A téma szempontjából a c) pontnak van jelentősége:

*„Aki [...] külön jogszabályban meghatározott tiltott vadászati eszközzel, tiltott vadászati módon vagy kíméleti területen vad, illetve fokozottan védett vagy védett gerinces állat elejtésére vagy elfogására irányuló tevékenységet végez, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”*⁴⁴

Elsőként a 2016. július 1. előtti időszak jelentős a tiltott vadászati eszközök szempontjából, hiszen orvvadászat egyáltalán nem valósult meg éjjellátó eszközök vagy hőkamerák vadászat során történő felhasználásával, mert a Btk. 245. § c) pontjában meghatározott tiltott vadászati eszközök között a Vadászati törvényben nem szerepelt az elektronikus optikai eszközt. Ennek ellenére nem volt jogszerű a használatuk, hiszen a vadászat során történő felhasználásuk korábban is jogellenes magatartásnak, a vadászat rendjének megsértésének minősült, tehát közigazgatási szankcióval sújtható szabálysértésnek minősült. A Btk. ugyan nem változott, de a háttérnorma, a Vadászati törvény beemelte a tiltott vadászati eszközök közé az elektronikus képnagyítóból vagy képátalakítóból álló, éjszakai lövésre alkalmas célzóeszközöket. Természetesen, ha a vadász idegen vadászterületen, vagy a beírókönyv használata nélkül, tehát szabálytalanul vadászik, akkor nincs jelentősége annak, hogy milyen eszköz van nála, hiszen az orvvadászat ugyanis ilyenkor a legtöbb esetben a használt eszközökre tekintet nélkül is tényállásszerű. Ezáltal bűncselekménnyé vált, ha vadászat során éjjellátó vagy hőkamerás célzóeszköz volt a vadász birtokában.⁴⁵

⁴³ Gál István László, 2020: i.m. 28-30. o.

⁴⁴ Btk. 245. §

⁴⁵ Gál István László, 2020: i.m. 28-30. o.

VI.3 Tiltott vadászati eszközök

A tényállásszerűség vizsgálata során 1996. évi LV. törvény rendelkezéseit párhuzamosan kívánom elemezni. Elsőként figyelembe kell vennünk, hogy a törvény alkalmazásában mi minősül tiltott vadászati eszköznek, azt a 37/A. § (1) bekezdése sorolja fel:

- „1. a mérgezett hegyű és robbanó fejű nyílvessző;
2. a számszerű;
3. e törvény végrehajtására kiadott rendeletben meghatározott követelményeknek meg nem felelő, löfegyverre szerelt hangtompító eszköz;
4. a hurok, horog, madárlép, verem;
5. a működése vagy felhasználása körülményei folytán nem szelektív háló;
6. *
7. az önműködő (automata) és öntöltő (félautomata) golyós löfegyver;
8. vak, illetve megcsonkított élő csali állat;
9. az áramütést előidéző elektromos eszközök;
10. az emlősfajok ejtőhálóval történő befogásának kivételével a robbanószerkek;
11. elektronikus képnagyítóból vagy képátalakítóból álló, éjszakai lövésre alkalmas célzóeszközök;
12. mérgezett vagy altató csalétkék.”⁴⁶

Témánk szempontjából elsősorban a 11. pont érdemel figyelmet, amely értelmében tiltott vadászati eszköznek minősülnek az elektronikus képnagyítóból vagy képátalakítóból álló, éjszakai lövésre alkalmas célzóeszközök. Egyértelműen megállapítható, hogy az úgynevezett beépített szátkereszttel rendelkező elektronikus eszközök, vagyis az éjjellátó vagy hőkamerás céltávcsövek az illegális kategóriába tartoznak.⁴⁷

E rendelkezés 2023 végén oly módon egészült ki, hogy az (1) bekezdés 11. pontjában meghatározott eszköz is használható az e törvény végrehajtására kiadott rendeletben meghatározott vadfajok esetében, valamint előírt időszakban. Fontos megjegyezni, hogy az indok háttérében a vadállomány hatékony szabályozása, illetőleg állategészségügyi indoknak kell fennállnia. Ezen eszközök használatához a vadászati hatóság engedélye szükséges, amelyet az alábbi esetekben ad meg:

- a) a vadon élő állatok és növények, valamint a természetes élőhelyek védelme érdekében,
- b) a növényi kultúrák, a termés, az állatállomány, az erdők, a halállományok védelme, a vizek súlyos károsodásának megelőzése érdekében, vagy
- c) a közegészség vagy közbiztonság védelmében az e törvény végrehajtására kiadott rendeletben meghatározott vadfajok állományának hatékony szabályozása céljából

⁴⁶ 1996. évi LV. törvény - a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról.

⁴⁷ Gál István László, 2020: i.m. 28-30. o.

szükséges a használatuk.⁴⁸

Másodsorban a 37/A. § 2018. január 2-től hatályos (2) bekezdése emelendő ki: „A hivatásos vadász munkaköri feladatainak ellátásakor, illetve a vadász vadászata során éjjellátó keresőtávcsövet is használhat.” Ezen keresőtávcsövek használatának megengedésének háttérében az áll, hogy ezzel csökkentve legyenek a vadászati tevékenység végzésével járó biztonsági kockázatok⁴⁹

VI.4 Büntethetőséget kizáró ok

A tiltott vadászati eszközöket változatlanul bárki birtokolhatja őket engedély nélkül is, viszont használatukat tekintve jelentős változások figyelhetők meg. Korábban vadászat során már a birtoklásuk is tényállásszerű volt [Btk. 245. § c) pont] szempontjából,⁵⁰ viszont ma már a vadászati hatóság engedélyével használhatók. Tehát az éjjellátó/hőkamerás céltávcsöveket nemcsak a hivatásos vadászok, hanem bármely sportvadász is használhatja, ha az adott vadásztársaság kérelme alapján a hatóság az engedélyt kiadta. A gyakorlatban ez számos problémát, illetve félreértést okoz, hiszen még egyáltalán nem lehet egységes joggyakorlatról beszélni az újonnan beállt szabályozás óta. Büntetőjogi értelemben ez alapot adhat szinte bárki számára, aki a vadászat során ilyen eszközt használ, hogy tévedésre, mint büntethetőséget kizáró okra hivatkozzon.⁵¹

⁴⁸ 1996. évi LV. törvény - a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról.

⁴⁹ Jogtár- Indokolás. (2012). 2012. évi C. törvény - a Büntető Törvénykönyvről. Wolters Kluwer.

⁵⁰ Gál István László, 2020: i.m. 28-30. o.

⁵¹ Gál István László, 2023: Gyakorlati problémák és alkotmányos aggályok az orvvadászat tényállásával kapcsolatban. Büntetőjogi Szemle 2023/2., 21-25. o.

VI.5 Monokuláris – binokuláris távcsövek és az *in dubio pro reo*

Az éjjellátó és hőkamerás keresőtávcsövek viszont teljesen legálisak, két nagy csoportjuk van.

Az egyik a binokuláris („kétszemes”) kereső távcsövek, amelyek vadászat során korlátozás nélkül használhatók, a Vtv. 37/A. § (2) bekezdése alapján. Az viszont már nem egyértelmű, hogy a monokuláris („egyszemes”) éjjellátó vagy hőkamerák legálisan használhatók-e, különösen akkor, ha úgynevezett szorítóbilincssel is el vannak látva, tehát a nappali céltávcső elé vagy mögé helyezhetők.⁵²

Kérdés tehát az, hogy az úgynevezett éjjellátó vagy hőkamera „előtétel” birtoklása és használata tényállásszerű-e, orvvadászatot valósíthat-e meg. Mivel büntetőjogi felelősség múlhat a válaszon, az *in dubio pro reo* évszázados elvét kell figyelembe venni.

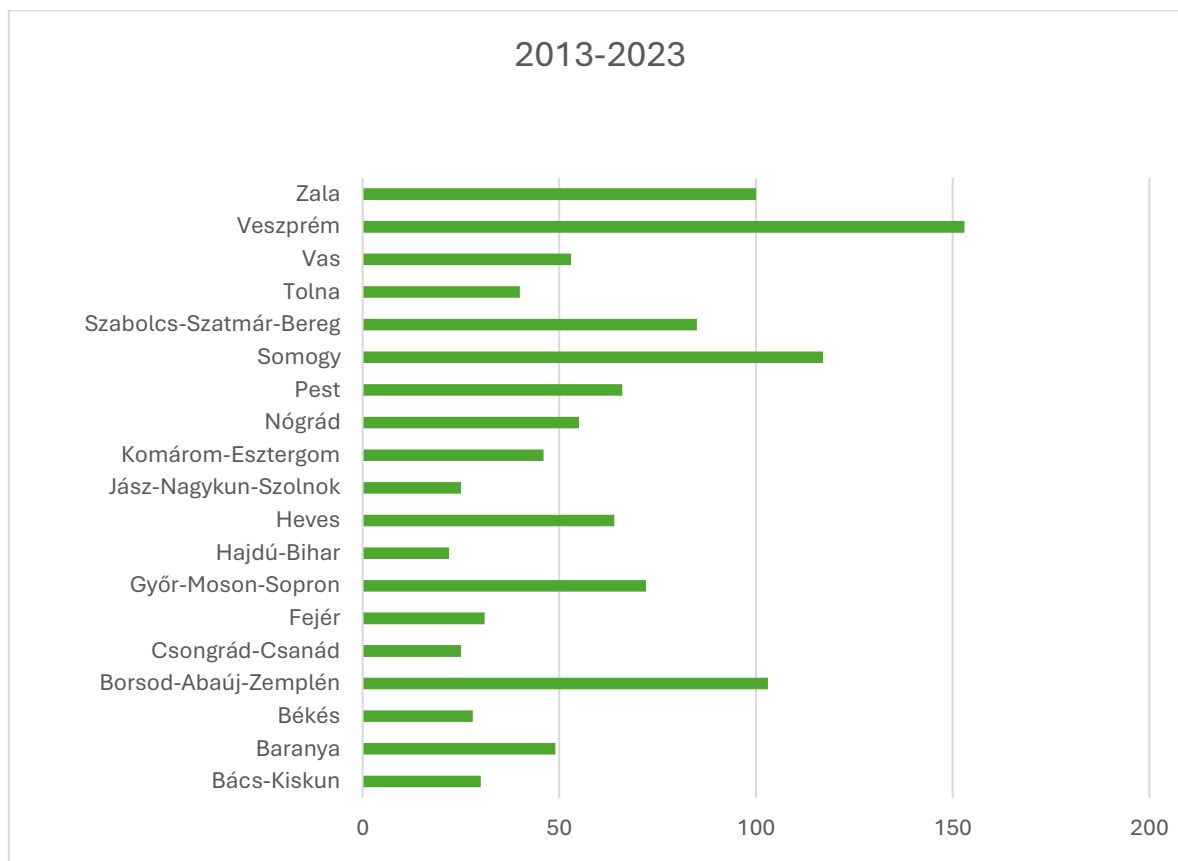
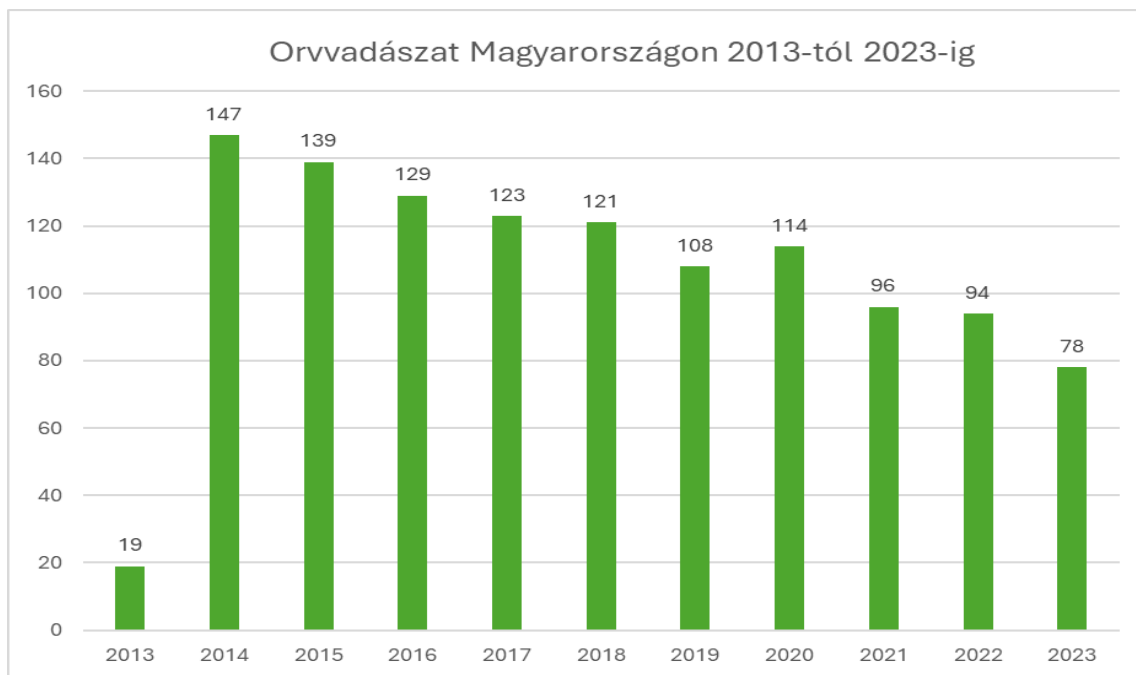
Az elektronikus optikai eszköz egy tágabb kategória, amely magában foglalja az összes éjjellátót, hőkamerát, de az olyan hagyományos céltávcsöveket is, amelyek piros ponttal, világítóponttal rendelkeznek. A Vtv. rendelkezése szerinti tiltott vadászati eszközök azonban ezek közül kizárólag az „*elektronikus képnagyítóból vagy képátalakítóból álló, éjszakai lövésre alkalmas célzóeszközök*”. Tehát ez kisebb halmazatot jelent, mint az elektronikus optikai eszközök kategóriája. Az *in dubio pro reo* elvének megfelelően csak olyan eszközök tartozhatnak ide, amelyek kifejezetten célzóeszközök, nem pedig „célzásra is alkalmas” eszközök. Nem célzóeszköz a nappali távcső elé vagy mögé is illeszthető elektronikus optikai eszköz, azaz a monokuláris éjjellátó és hőkamera, ezek használata ugyanis akkor válik tényállásszerűvé, ha kérdés nélkül bizonyítható, hogy a fegyveren volt a vadászat alatt. „*Egyéb esetekben in dubio pro reo elvének alkalmazásával, keresőtávcsőnek kell minősíteni, büntetőeljárás ilyen esetekben nem indulhat a minden egyéb szabályt betartó vadász ellen, tehát a terhelt javára kell dönten*”,⁵³

⁵² Gál István László, 2023: i.m. 21-25. o.

⁵³ Gál István László, 2020: i.m. 28-30. o.

VII.FEJEZET: ELMÉLETI ÉS GYAKORLATI PROBLÉMÁK AZ ORVVADÁSZAT TERÜLETÉN

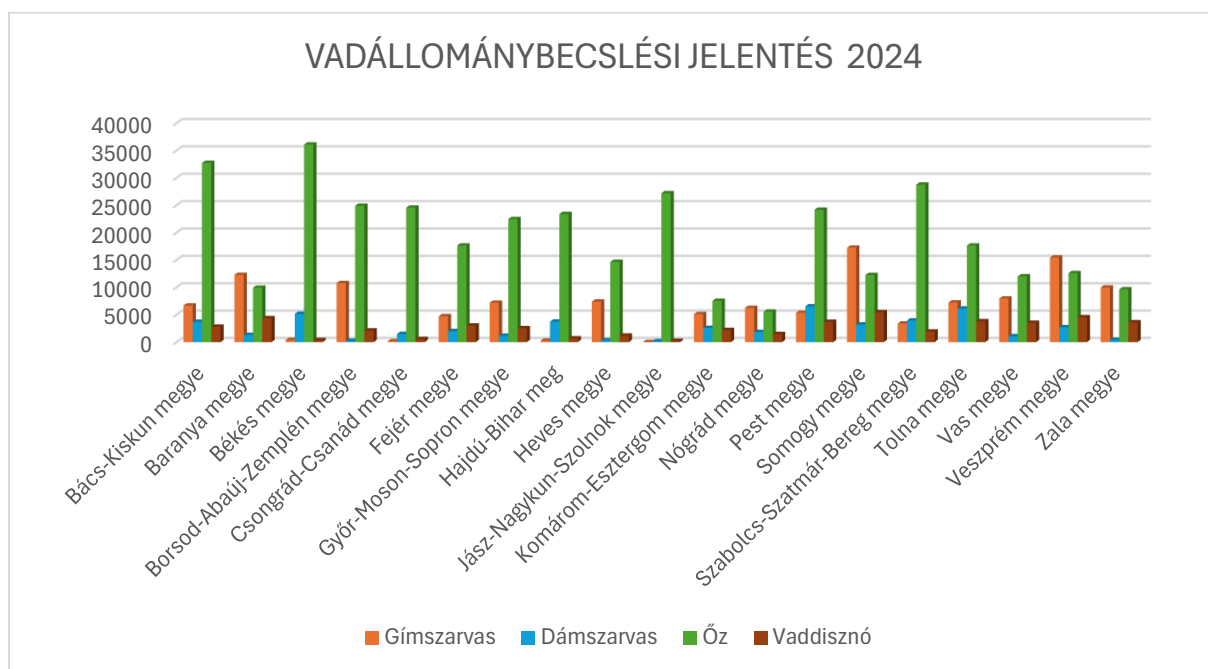
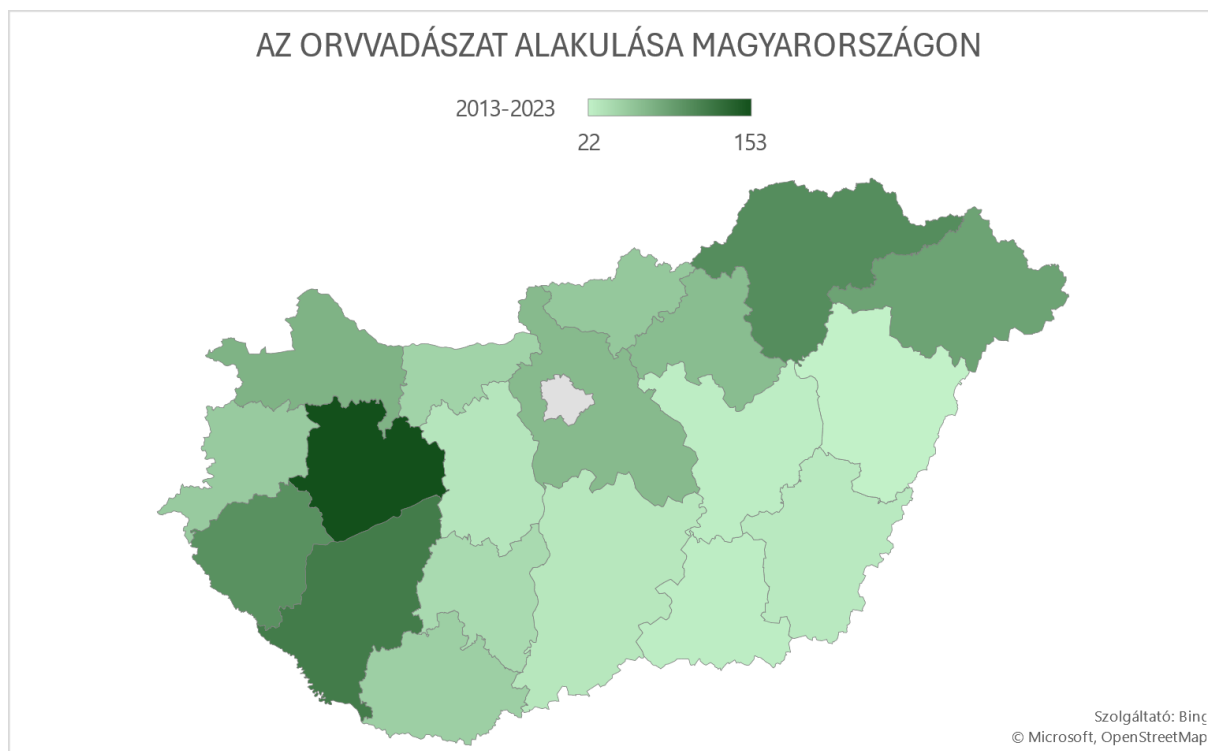
VII.1 Az orvvadászat létjogosultsága egy évtized távlatából

A Belügyminisztérium hivatalos bűnügyi statisztikai rendszeréből gyűjtöttem adatokat mivel arra kérdésre kerestem választ, hogy az orvvadászat bűncselekmény elkövetési számai hogyan alakultak 2013-tól 2023-ig annak tükrében, hogy a tényállásnak van-e még létjogosultsága tíz év távlatából, illetve elérte-e a célját a bűncselekmény törvényi tényállásba történő iktatása.

A statisztikai adatok alapján megállapítottam, hogy a regisztrált bűncselekmények száma évről évre csökkenő tendenciát mutat. Az alábbi kérdések merültek fel bennem a számadatok vizsgálata során: Vajon azért csökkentek – e a regisztrált bűncselekmény adatok, mert a cselekmény törvényi tényállásba foglalásával elérte azt, hogy megfelelő visszatartó ereje legyen? Vagy azért csökkentek-e esetleg ezek a számok, mert az orvvadászok elővigyázatosabban, illetve körültekintőbben követték el a bűncselekményt, félve a következményektől és emiatt ezek a cselekmények felderítetlenül látenciában maradtak? Végül, de nem utolsó sorban a háttérben állhat a hatóságok felszereltsége, hiszen már ők is olyan technikai eszközökkel rendelkeznek, amelyek lehetővé teszik a könnyebb felderítést, többek között ilyen lehet akár a vadkamerák kihelyezése, ezzel lehetővé válik hogy beazonosítsák a vadászterületen tartózkodót.

Álláspontom szerint van létjogosultsága az orvvadászat törvényi tényállásba iktatásának, mivel a statisztikai adatok egyértelműen és szemléletesen mutatják az esetszámok csökkenését, tehát érvényesül a bűncselekményi tényállás visszatartó ereje.

Az Országos Vadgazdálkodási Adattár 2024-es tavaszi vadállomány becslési adatai alapján vizsgáltam a nagyvadállomány alakulását Magyarországon. A vármegyei összesítések is alátámasztják álláspontomat, miszerint az orvvadászat alakulását Magyarországon nagyban befolyásolja a nagyvadállomány aránya. Az orvvadászok elsődleges célpontjai a nagyvadak, hiszen ezeknek van magasabb eszmei, illetve húsértéke, így magasabbak lesznek az orvvadászattal kapcsolatos statisztikai számok azokban a megyékben, amelyek ezen vadfajokban gazdagok.

VII.2 Büntetőjogi szabályozás visszaható hatályú alkalmazása

A Btk. 245. § c) pontja keretdispozíció, és a keretet kitöltő jogszabályban 2023 végén olyan lényeges változás következett, amelynek hatására alkotmányos aggályok merülnek fel, és ez a folyamatban lévő büntetőeljárásokra is kihathat.

Az 1/1999. BJE határozat alapján: *"Ha a Btk. Különös Részének valamely rendelkezése ún. keretdispozíció, és az annak keretét kitöltő jogszabályi rendelkezésekben a bűncselekmény elkövetése után olyan mérvű változás következik be, amely a kötelezettség megszüntetésével vagy a tilalom feloldásával az addigi büntetőjogi védelmet megszünteti, e változás - a meghatározott időre szóló jogszabályok kivételével - a Btk. 2. §-ának második mondatára figyelemmel az elbíráláskor hatályban lévő büntetőjogi szabályozás visszaható hatályú alkalmazását alapozza meg."* Tehát a büntetőtörvény megváltozásának tekintendő, ha a keretet kitöltő rendelkezésekben olyan mértékű változás következik be, amely a kötelezettség megszüntetésével vagy a tilalom feloldásával az addigi büntetőjogi védelmet megszünteti. Össze kell vetni az elkövetéskori, valamint az elbíráláskori jogi szabályozást a keretet kitöltő rendelkezéssel együtt. Ezeknek a jogszabályoknak rendelkezései ugyanis a keretrendelkezésként meghatározott törvényi tényállás egyes elemeit konkretizálják.

Összegezve megállapítható, hogy a keretkitöltő rendelkezésekben olyan mérvű változás következett be, amely a kötelezettség megszüntetésével vagy a tilalom feloldásával az eddigi büntetőjogi védelmet megszüntette, ezért a 2023 végi háttérnorma módosításnak visszaható ereje van.⁵⁴

VII.3 Gyakorlati problémák

„A jövőben az éjjellátó és a hőkamerás céltávcsövek vonatkozásában negatív tendencia lehet majd, ha a hatóságok a helytelen jogszabály-értelmezésből adódóan olyan cselekményeket minősítenek bűncselekménynek, amelyek esetében kizárható a tényállásszerűség.”

Az éjjellátó vagy hőkamerás eszközök kereskedelme minősülhet bűncselekménynek, viszont a megszerzésük és a tartásuk nem, tehát bármelyik sportvadász bármilyen típusból tarthat otthon. Ha a megfelelő engedéllyel rendelkezik az adott vadászterületen, ezekkel az eszközökkel vadászhat is. Esetleges ellenőrzés során, ha ilyen eszközt találnak egy sportvadásznál, alaposan

⁵⁴ Gál István László, 2023: i.m. 21-25.

kell vizsgálni, hogy az adott vadász az adott vadászterületen rendelkezett-e engedéllyel az adott vad vadászatához ilyen eszköz használatára.⁵⁵

VII.4 A jogbiztonság követelményének sértése

A Btk. 245. § c) pontja a hangtompító és az elektronikus képnagyítóból vagy képátalakítóból álló, éjszakai lövésre alkalmas célzóeszközök vonatkozásában alkalmazhatatlanná vált, illetve az alkalmazása sérti a jogbiztonság követelményét. Ennek háttérében a joggyakorlat során előforduló jogbizonytalanság áll. Az alaptörvény B) cikk (1) bekezdése kimondja, hogy: *Magyarország független, demokratikus jogállam.* Ebből következik, a jogbiztonság követelménye, amely a jogállamiság legfontosabb alkotóelemét jelenti. Az Alkotmánybíróság az alábbiak szerint értelmezi a jogbiztonságot: egyrészt a jogrendszer egésze, annak részterületei, valamint egyes szabályai világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak, és a norma címzettjei számára előre láthatóak legyenek, továbbá a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzanak [9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 65-66.; 38/2012. (XI. 14.) AB határozat]. Másrészt a jogbiztonság teremti meg a lehetőséget a jogalanyoknak arra, hogy magatartásukat ténylegesen a jog előírásaihoz tudják igazítani [3208/2013. (XI. 18.) AB határozat]. A jogállamiság és azon belül a jogbiztonság követelményeinek teljesülését az Alkotmánybíróság különös gonddal vizsgálja az állami erőszak legális alkalmazásának területén, vagyis a büntetőhatalom gyakorlásával összefüggésben. Az állam büntetőjogi tárgyú hatalma egy korlátozott közhatalmi jogosítvány, tehát a büntetőjog a jogrendszer szankciós zárköve, ultima ratio, amelyet az Alkotmánybíróság a büntetőjogi tárgyú határozataiban hangsúlyoz [pl. 4/2013. (II. 21.) AB határozat]. Alapvetésként fogalmazza meg, hogy mivel a közhatalom sem korlátlan így az államnak nincs és nem is lehet korlátlan büntetőhatalma alkotmányos jogállamban.

„Az alkotmányos alapjogok és alkotmányos védelmet élvező szabadságok miatt a közhatalom csak alkotmányos felhatalmazással és alkotmányos indokkal avatkozhat be az egyén jogaiba és szabadságába. Ezen beavatkozás markáns formája a büntetőjogi jogkövetkezmények alkalmazása. A büntetőhatalom jogállami gyakorlásának ismérve továbbá, hogy a büntetőjogi felelősségre vonás egészére - a büntethetőség feltételeitől kezdve a büntetés végrehajtására vonatkozó szabályokig - ugyanazok az alkotmányos követelmények érvényesek. A büntető anyagi jog büntetéssel fenyeget, a bíróság a szankciót a törvényben szabályozott

⁵⁵ Gál István László, 2023: i.m. 21-25. o.

*eljárás során kiszabja, az állam pedig a végrehajtó szervek eljárása útján végrehajtja: így áll össze a büntető igazságszolgáltatás komplex, összefüggő szabály- és intézményrendszere. A büntetőjog alkotmányos garanciarendszere által szabott korlátok pedig ezen büntetőjogi felelősségi rendszer valamennyi elemére és intézményére vonatkoznak. Ennek megfelelően a büntető jogkövetkezményekre is irányadónak kell tekinteni a büntetőjog alkotmányos garanciarendszerének elemeit."*⁵⁶

A hőkamerás vagy éjjellátó céltávcső, illetve hangtompító használata esetén a jelenleg hatályos szabályozás alapján büntetőeljárást indítani erősen aggályos, az in dubio pro reo elvének megfelelően pedig a jelenleg még folyamatban lévő ilyen eljárásokat meg kellene szüntetni.⁵⁷

VIII. FEJEZET: ÖSSZEGZÉS

VIII.1 A kutatás áttekintése

A kutatásomban az orvvadászat elméleti és gyakorlati problémáival foglalkoztam a magyar büntetőjogban. A témaválasztásom mögött személyes kötöttség áll, így az érdeklődésem megmutatkozik a dolgozat irányvonalát tekintve.

Ahhoz, hogy átfogó képet tudjak adni a bűncselekményről, bemutattam az orvvadászat történetét, illetve elengedhetetlennek tartottam említést tenni a vadászat fontosságáról, illetve annak betiltásának következményeiről, majd a természet és környezet elleni bűncselekmények nagy fejezetének körében vizsgáltam a törvényi tényállást. Kitértem a kodifikációs folyamatra, tehát, hogy hogyan is vált törvényi tényállássá a bűncselekmény.

A dolgozat következő fejezeteiben a jelenlegi szabályozás indokát és hátterét fejtettem ki, valamint a jogosulatlan vadászat társadalomra veszélyességét. Mivel az orvvadászat keretdiszpozíció, elengedhetetlen volt, hogy a keretet kitöltő jogszabályokkal is foglalkozzak. Ezekben a háttérnormákban a közelmúltban jelentős változások voltak, így azt is vizsgáltam többek között a kutatásomban, hogy ezeknek milyen hatásai lehetnek a gyakorlatra. A kutatásomnak az egyik irányvonala a tiltott vadászati eszközök szabályozásának átalakulása, így e körben a haditechnikai termékek, éjjellátó, hőkamerás eszközök, illetőleg monokuláris-binokuláris távcsövek használatával kapcsolatos szabályozásokat elemeztem. A jelenlegi

⁵⁶ Czine Ágnes 2017: A jogállamiság, a jogbiztonság és az enyhébb elbírálás összefüggései. Magyar Jog 2017/5, 266-270. o.

⁵⁷ Gál István László, 2023: i.m. 21-25. o.

büntetőjogi szabályozást tekintve elemeztem a bűncselekményt, valamint halmazati és elhatárolási kérdéseket.

Vizsgáltam, hogy az orvvadászat törvényi tényállássá válásának van létjogosultsága. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint az általam készített statisztika, amely tíz év távlatából szemlélteti ezt a folyamatot. Ezen felül a dolgozatomban kitértem nemcsak olyan problémákra amelyek a gyakorlatban előfordulhatnak, hanem alkotmányos aggályokra is amelyek az orvvadászattal kapcsolatban felmerülhetnek. Zárásképpen olyan a kérdésekre kerestem a választ, mint például sértik-e a jogbiztonság követelményét a közelmúltban történő jogszabályváltozások?

VIII.2 A kutatás hipotéziseire adott válaszok

A tudományos dolgozatom célja az volt, az orvvadászat elméleti és gyakorlati problémáira világítsak rá a magyar büntetőjogban. Mint minden más bűncselekménynél, így az orvvadászatnál is a megelőzés az elsődleges és talán a legfontosabb cél. Természetesen nem lehet minden esetet megelőzni, így következő lépcsőfokon lehetne olyan változtatásokat alkalmazni, amelyek a hatékony felderítést segítik. Például a hatósági embereket, akik közvetlenül érintettek általában a bűncselekmény megvalósulásában, nagyobb jogkörökkel lenne szükség felruházni. Ők például a vadőrök, hivatásos vadászok -utóbbiak rendészeti feladatot ellátó személyek- akiknek nincsen önálló intézkedésre való joguk, így olyan kényszerítő eszközökkel lehetne őket felruházni, amelyekkel hatékonyabban fel tudnának lépni az orvvadászok ellen. Végül, de nem utolsó sorban a hatóságoknak az összehangoltabb munkájára volna szükség ahhoz, hogy az elkövetőket gyorsabban felelősségre tudják vonni.

A kutatásomban felmerültek alkotmányos aggályok az orvvadászat háttérnormáiban történt jogszabályváltozásokkal kapcsolatban. A jogbiztonság követelményének ezek nem felelnek meg, hiszen nem tekinthetjük őket sem kiszámíthatónak sem előre láthatónak a norma címzettjei számára. Erre megoldás lehetne, hogy a technikai eszközökkel kapcsolatban tovább pontosítani a jogszabályt, hogy ki-mikor-hol és milyen feltételekkel használhatja a korábban tiltott vadászati eszköznek minősülő éjjellátó, hőkamerás eszközöket, illetőleg monokuláris-binokuláris távcsöveket.

Zárszóként elmondható, hogy ahogyan az élet is folyamatosan változik, akár a vadak számáról, akár a technika fejlődéséről beszélünk, a jogi szabályozásnak ezzel összhangban kell fejlődnie. A jövőre nézve nemcsak a jogszabályoknak, háttérjogszabályoknak, hanem a büntetőjogi tényállásnak is követnie kell ezeket a változásokat, hogy eredményesebben fel

tudjunk lépni az elkövetőkkel szemben, illetve, hogy olyan hatékony szabályozást lehessen elérni, amely a joggyakorlat számára is megfelelően alkalmazható.

IX. IRODALOMJEGYZÉK

MAGYAR IRODALOM

Balogh Ágnes

Kultúrtörténeti emlékek és az orvvadászat = Egy jobb világot hátrahagyni....tanulmányok Korinek László tiszteletére. Pécs : Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2016. p. 172-179

Bakóczy Antal

Vadászszenvédély, vadászati fegyelem. Táncsics Könyvkiadó. Budapest, 1971.8.és köv.o.

Barta Judit

A vadászható állat által okozott kárért való felelősség az új Ptk.-ban. Gazdaság és Jog, 2014. 9, 21-26 p.

A vadon élő állatok és élőhelyük, mint természeti erőforrások fenntartása és a vadászat kapcsolatai = Jogtudományi tanulmányok a fenntartható természeti erőforrások témaköréből, 2013. 6-16 p.

Bezdán Anikó

A vadásztársaság, mint a jogi személy egyik alaptípusa Acta Universitatis Szegediensis. Acta juridica et politica. Tomus 71. Fasc. 1-17, 2008. 49-71 p.

A vadásztársaságok Collega. Szakmai folyóirat joghallgatók számára 1/2002: 65-69.

A vadásztársaságok fogalmának meghatározásáról ,Agrár- és Környezetjog, 2011. no. 10, 3-24 p. ,[www.uni-miskolc.hu/~agrarjog/ujsag/jaelnol O.pdf](http://www.uni-miskolc.hu/~agrarjog/ujsag/jaelnolO.pdf)

A vadásztársaságok kettős jellege, társadalmi és gazdasági jelentősége, Agrár- és Környezetjog, 2011. no. 11, 3-25 p.

A vadászati jog szabályozása az Európai Unió néhány tagállamában. Szerk. Tóth Károly.Szeged, ny. n. 2007. 30 p. Német kiv.

A vadászat néhány kérdéséről a hatályos szabályozás tükrében. Publicationes doctorandorum iuridicorum. Tomus 1. Fasc. 2. 2002. 49-66.

A vadászat természetvédelmi vonatkozásai. Jogelméleti Szemle 3/1 lev.

A vadászati jog által okozott kártérítési felelősség az új Ptk.-ban. Gazdálkodás és Jog, 2014. 9, 21-26 p.

A vadásztársaságok fogalmának meghatározásáról , Agrár- és Környezetjog, 2011. no. 10, 3-24 p.

A vadásztársaságok kettős jellege, társadalmi és gazdasági jelentősége ,Agrár- és Környezetjog, 2011. no. 11, 3-25 p.

Bodnár András Péter

Ünnepnapból gyásznapi: a vadászattal összefüggésben álló bűncselekmények = Szakkollégiumi almanach, 2018. Debrecen : Printart-Press, 2018. p.30-49

Czine Ágnes

A jogállamiság, a jogbiztonság és az enyhébb elbírálás összefüggései. MJ, 201 7/5, 266-270.

Csőre Pál

A magyar vadászat története. Mezőgazda Kiadó. Budapest, 1994.5.

Elek Balázs

Vadászok, halászok a büntetőjog hálójában. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2015.

Orvvadászok nyomában, Magyar Közlöny 2009

A vadászszenvedély bűncselekményei. Magyar Közlöny Lap-és Könyvk. Kft.2008

Magyar vadászösvényeken. Tóth Könyvkereskedés 2010

Frey Dóra:

A vadászati jog története Magyarországon, Rubicon 2009.7-8. 28.

Gál István László

Magyar büntetőjog - Különös rész. Osiris Kiadó és Szolgáltató Kft. 2023.

Gyakorlati problémák és alkotmányos aggályok az orvvadászat tényállásával kapcsolatban. Büntetőjogi szemle 2023/2 szám. 21-25/0.

Orvvadászat [Btk. 245. S c) pont] csillagfényben: Az éjjellátó és a hőkamera legális és illegális használata a vadászat során. BSZ, 2020/2, 28-30.

Gömbös Sándor

A vadászati jog, mint vagyoni értékű jog büntetőjogi védelméről. Országos RendőrFőkapitányság. Tájékoztató 3/2000:46-55.

Gyarmati Sándor

A vadásztársaságok működésének törvényessége. Ügyészek Lapja. Szakmai érdekképviselési folyóirat 6/95: 45-49.

Hegyes Péter

A vadászati jog jogosultjának felelőssége a vadon élő állatok által okozott károkért. Miskolci Jogi Szemle, 201 1 . vol. 6. no. 2, 55-66 p.

Kolozsváry Bálint

Vadászati jog. Tanulmány a jogtörténet, magánjogi dogmatika és tételes magánjog köréből, Studium. Budapest, 1928.9.

Krémer Erzsébet:

A _____ falu _____ és _____ lakói:
https://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszag_i_nemzetisegek/nemetek/feked/a_falu_es_lakoi/

Makai Krisztián

A jogosulatlan vadászat büntetőjogi jogkövetkezményei. Büntetőjogi Szemle. 2021/2. szám, 58-65/0.

Margita Máté

A vadászat és orvvadászat szabályozása a magyar jogrendszerben = Acta iuvenum Caroliensia VIII. Budapest : Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2016. p.217-258

Mikó Zoltán

Néhány gondolat a készülő új vadászati törvényről. Gazdaság és Jog 2/94: 20-22.

A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló törvény.

Útmutató és kommentár a vadászati jog gyakorlásához, hasznosításához. Szerk.

Mikó Zoltán. Lezárva: 1996. szept. 26. [Bp.] Agrocent K. 1996. 331 p. /Cent könyvek./

Mándy Endre

A vadászati jogról. Magyar Jog 2/90:1 57-162. Nagy Attila

A vadászati jog fejlődése Magyarországon a kezdetektől 1996-ig. Studia iurisprudentiae. Tomus 4/2. 2004. 25-51.

Az 1883-as vadásztörvény. = Doktoranduszok fóruma. 2004. 243-249.

Prugberger Tamás

Hozzászólás a vadgazdálkodási és a vadászati jog korszerűsítésének kodifikációs tervezetéhez. (Zoltán ödön: A vadászat és a vadgazdálkodás tervezett szabályozásáról c. cikkéhez. MJ 11/89.) Magyar Jog 9/90: 738-744.

A vadgazdálkodási és a vadászati jog korszerűsítésének néhány problémája. Magyar Közigazgatás 8/90: 749-755.

Szabó Kálmán

Vadászható állat által okozott károkért való felelősség. Ügyvédek Lapja, 2014. 3, 24-28 p.

Vass János

A vadászati jog hasznosítása és a "kényszer". Ünnepi tanulmányok Prugberger Tamás professzor 70. születésnapjára, 2007. 450-459 p.

Zoltán ödön

A vadászati jogról szóló Csőre [Páll-cikk margójára. [MJ 12/93.] Magyar Jog 5/94:294.

A vadászati törvény elé. Hozzász. Csőre Pál MJ 12/93:729-730. Magyar Jog 7/93:398-403.

Vad és gépjármű "összeütközése". Készül az új vadászati törvény. Magyar Jog 11/92: 641-648.

A vadgazdálkodás és a vadászati jogi rendje. Lezárva: 1997. okt. 10. Bp. Közgazd. és Jogi K. 1997. 411 p.

A vadgazdálkodás és a vadászat jogi rendje. Közgazdasági és Jogi Kvk, Budapest 1997.

Az orvvadászatról és szankcionálásának változásairól. Jogtudományi Közlöny, (2005/3.). 94-98.o.

HIVATKOZOTT TÖRVÉNYEK ÉS SZABÁLYOZÁSOK

Magyarország Alaptörvénye

2012. Évi C törvény

2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről

1996. évi LV. törvény - a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról

1996. évi LV. törvény indokolása - a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról

1883. évi XX. törvénycikk

79/2004. (V. 4.) FVM rendelet - a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól

9/1992. (I. 30.) AB határozat

ABH 1 992, 65-66.; 38/2012. (XI. 14.) AB határozat

3208/2013. (XI. 18.) AB határozat

4/2013. (II. 21 .) AB határozat

1/1999. BJE határozat

STATISZTIKAI ADATOK

Belügyminisztérium hivatalos bűnügyi statisztikai rendszere: Excel Megtekintő (bm.hu)

Országos Vadgazdálkodási adattár: <http://www.ova.info.hu/vgstat.htm>